అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రదము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీన్ద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీ కృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకౌశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్ధం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేన్ద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖి-లాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః, పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా, ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం, సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి, యథాశక్తి, తృతీయాధ్యాయాన్తర్గత, శ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

సర్వరోగైర్విరహితాఃసర్వపాపావివర్జితాః॥
త్వద్భావభక్తాః సుఖినః భవంతి చిరజీవినః॥ ॥3-66॥

త్వం మమాపన్నకామస్య సర్వాతిథ్యం చికీర్షతః।
అన్నమన్నపతే దాతుమ్ అభితః శ్రద్ధయాఽర్హసి ॥ ॥3-67॥

యేచ తేఽనుచరాః సర్వే పాదోపాంతం సమాశ్రితాః।
మాఠరారుణదండాద్యాః తాంస్త్వాన్వందేఽశనిక్షుభాన్ ॥ ॥3-68॥

క్షుభయా సహితా మైత్రీ యాశ్చాన్యా భూతమాతరః।
తాశ్చ సర్వా నమస్యామి పాంతు మాం శరణాగతం ॥ ॥3-69॥

వైశంపాయన ఉవాచ ।

ఏవం స్తుతో మహారాజ భాస్కరో లోకభావనః।
తతో దివాకరః ప్రీతః దర్శయామాస పాండవమ్॥ ॥3-70॥

వివస్వానువాచ।

యత్తేఽభిలషితం కించిత్త్వం సర్వమవాప్స్యసి ।
అహమన్నం ప్రదాస్యామి సప్త పంచ చ తే సమాః ॥ ॥3-71॥

గృహ్ణీష్వ పిఠరం తామ్రం మయా దత్తం నరాధిప ।
యావద్వర్త్స్యతి పాంచాలీ పాత్రేణానేన సువ్రత ॥ ॥3-72॥

ఫలమూలామిషం శాకం సంస్కృతం యన్మహానసే।
చతుర్విధం తదన్నాద్యమ్ అక్షయ్యం తే భవిష్యతి॥ ॥3-73॥

ఇతశ్చతుర్దశే వర్షే భూయో రాజ్యమవాప్స్యసి ।

వైశంపాయన ఉవాచ

ఏవముక్త్వా తు భగవాన్ తత్రైవాంతరధీయత॥ ॥3-74॥

ఇమం స్తవం ప్రయతమనాః సమాధినా పఠేదిహాన్యోఽపి వరం సమర్థయన్।
తత్తస్య దద్యాచ్చ రవిర్మనీషితం తదాఽఽప్నుయాద్యద్యపి తత్సుదుర్లభం॥ ॥3-75॥

యశ్చేదం ధారయేన్నిత్యం శృణుయాద్వాప్యభీక్ష్ణశః।
పుత్రార్థీ లభతే పుత్రం ధనార్థీ లభతే ధనమ్।
విద్యార్థీ లభతే విద్యాం పురుషోఽప్యథవా స్త్రియః॥ ॥3-76॥

ఉభే సంధ్యే పఠేన్నిత్యం నారీ వా పురుషో యది।
ఆపదం ప్రాప్య ముచ్యేత బద్ధో ముచ్యేత బంధనాత్॥ ॥3-77॥

ఏతద్ బ్రహ్మా దదౌ పూర్వం శక్రాయ సుమహాత్మనే।
శక్రాచ్చ నారదః ప్రాప్తః ధౌమ్యస్తు తదనంతరమ్।
ధౌమ్యాద్ యుధిష్ఠిరః ప్రాప్య సర్వాన్ కామానవాప్తవాన్॥ ॥3-78॥

సంగ్రామే చ జయేన్నిత్యం విపులం చాప్నుయాద్ వసు।
ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యః సూర్యలోకం స గచ్ఛతి॥ ॥3-79॥

వైశంపాయన ఉవాచ ।

లబ్ధ్వా వరం తు కౌంతేయః జలాదుత్తీర్య ధర్మవిత్।
జగ్రాహ పాదౌ ధౌమ్యస్య భ్రాతౄంశ్చ పరిషస్వజే॥ ॥3-80॥

ద్రౌపద్యా సహ సంగమ్య వంద్యమానస్తయా ప్రభుః।
మహానసే తదానీం తు సాధయామాస పాండవః॥ ॥3-81॥

సంస్కృతం ప్రసవం యాతి స్వల్పమన్నం చతుర్విధమ్।
అక్షయ్యం వర్ధతే చాన్నం తేన భోజయతే ద్విజాన్॥ ॥3-82॥

భుక్తవత్సు చ విప్రేషు భోజయిత్వానుజానపి।
శేషం విఘససంజ్ఞం తు పశ్చాద్ భుంక్తే యుధిష్ఠిరః॥ ॥3-83॥

యుధిష్ఠిరం భోజయిత్వా శేషమశ్నాతి పార్షతీ।
ద్రౌపద్యాం భుజ్యమానాయాం తదన్నం క్షయమేతి చ।
ఏవం దివాకరాత్ ప్రాప్య దివాకరసమ ప్రభః॥ ॥3-84॥

కామాన్ మనోఽభిలషితాన్ బ్రాహ్మణేభ్యోఽదదాత్ ప్రభుః।
పురోహితపురోగాశ్చ తిథినక్షత్రపర్వసు।
యజ్ఞియార్థాః ప్రవర్తంతే విధిమంత్రప్రమాణతః॥ ॥3-85॥

తతః కృతస్వస్త్యయనాః ధౌమ్యేన సహ పాండవాః।
ద్విజసంఘైః పరివృతాః ప్రయయుః కామ్యకం వనమ్॥ ॥3-86॥

ఇతి శ్రీమన్మహాభారతే వనపర్వణి అరణ్యపర్వణి కామ్యకవన ప్రవేశే తృతీయోఽధ్యాయః ॥ 3 ॥

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

వైశంపాయన ఉవాచ

వనం ప్రవిష్టేష్వథ పాండవేషు ప్రజ్ఞాచక్షుస్తప్యమానోఽంబికేయః।
ధర్మాత్మానం విదురమగాధబుద్ధిం సుఖాసీనో వాక్యమువాచ రాజా॥ ॥4-1॥

ధృతరాష్ట్ర ఉవాచ

ప్రజ్ఞా చ తే భార్గవస్యేవ శుద్ధా ధర్మం చ త్వం పరమం వేత్థ సూక్ష్మం।
సమశ్చ త్వం సంమతః కౌరవాణాం పథ్యం చైషాం మమ చైవ బ్రవీహి ॥4-2॥

ఏవం గతే విదురయదద్య కార్యం పౌరాశ్చమే కథమస్మాన్భజేరన్।
తే చాప్యస్మాన్నోద్ధరేయుః సమూలాః తత్త్వం బ్రూయాః సాధుకార్యాణి వేత్సి ॥॥4-3॥

విదుర ఉవాచ।

త్రివర్గోఽయం ధర్మమూలో నరేంద్ర రాజ్యం చేదం ధర్మమూలం వదంతి।
ధర్మే రాజన్వర్తమానః స్వశక్త్యా పుత్రాన్సర్వాన్పాహి పాండుసుతాంశ్చ॥ ॥4-4॥

స వై ధర్మో విప్రలబ్ధః సభాయాం పాపాత్మభిః సౌబలేయప్రధానైః।
ఆహూయ కుంతీసుతమక్షవత్యాం పరాజైషీత్సత్యసంధం సుతస్తే ॥ ॥4-5॥

ఏతస్య తే దుష్ప్రణీతస్య రాజన్ శేషస్యాహం పరిపశ్యామ్యుపాయమ్॥
యథా పుత్రస్తవ కౌరవ్య పాపాత్ ముక్తో లోకే ప్రతితిష్ఠేత సాధు॥ ॥4-6॥

తద్వై సర్వం పాండుపుత్రా లభంతాం యత్తద్రాజన్నభిసృష్టం త్వయాఽఽసీత్।
ఏష ధర్మః పరమో యత్స్వకేన రాజా తుష్యేన్న పరస్వేషు గృద్ధ్యేత్ ॥ ॥4-7॥

యశో న నశ్యేద్ జ్ఞాతిభేదశ్చ న స్యాద్ ధర్మో న స్యాన్నైవ చైవం కృతే త్వాం।
ఏతత్కార్యం తవ సర్వప్రధానం తేషాం తుష్టిః శకునేశ్చావమానః ॥ ॥4-8॥

ఏవం శేషం యది పుత్రేషు తే స్యాత్ ఏతద్రాజంస్త్వరమాణః కురుష్వ।
తథైతదేవం న కరోషి రాజన్ ధ్రువం కురూణాం భవితా వినాశః॥ ॥4-9॥

నహి క్రుద్ధో భీమసేనోఽర్జునో వా శేషం కుర్యాచ్ఛాత్రవాణామనీకే।
యేషాం యోద్ధా సవ్యసాచీ కృతాస్త్రః ధనుర్యేషాం గాండివం లోకసారం॥ ॥4-10॥

యేషాం భీమో బాహుశాలీ చ యోద్ధా తేషాం లోకే కిం ను న ప్రాప్యమస్తి।
ఉక్తం పూర్వం జాతమాత్రే సుతే తే మయా యత్ తే హితమాసీత్ తదానీమ్॥ ॥4-11॥

పుత్రం త్యజేమమహితం కులస్య హితం పరం న చ తత్త్వం చకర్థ।
ఇదం చ రాజన్ హితముక్తం న చేత్ త్వమ్ ఏవం కర్తా పరితప్తాసి పశ్చాత్ ॥ ॥4-12॥

యద్యేతదేవమనుమంతా సుతస్తే సంప్రీయమాణః పాండవైరేకరాజ్యం।
తాపో న తే భవితా ప్రీతియోగాద్ న చేన్నిగృహ్ణీష్వ సుతం సుఖాయ॥ ॥4-13॥

దుర్యోధనం త్వహితం వై నిగృహ్య పాండోః పుత్రం కురుష్వాధిపత్యే।
అజాతశత్రుర్హి విముక్తరాగః ధర్మేణేమాం పృథివీం శాస్తు రాజన్ ॥4-14॥

తతో రాజన్ పార్థివాః సర్వ ఏవ వైశ్యా ఇవాస్మానుపతిష్ఠంతు సద్యః।
దుర్యోధనః శకునిః సూతపుత్రః ప్రీత్యా రాజన్ పాండుపుత్రాన్ భజంతు ॥4-15॥

దుఃశాసనో యాచతు భీమసేనం సభామధ్యే ద్రుపదస్యాత్మజాం చ
యుధిష్ఠిరం త్వం పరిసాంత్వయస్వ రాజ్యే చైవం స్థాపయస్వాభిపూజ్య ॥4-16॥

త్వయా పృష్టః కిమహమన్యద్ వదేయమ్
ఏతత్ కృత్వా కృతకృత్యోఽసి రాజన్ ॥4-17॥

ధృతరాష్ట్ర ఉవాచ।

ఏతద్ వాక్యం విదుర యత్ తే సభాయాం ఇహ ప్రోక్తం పాండవాన్ ప్రాప్య మాం చ।
హితం తేషామహితం మామకానామ్ ఏతత్ సర్వం మమ నావైతి చేతః॥ ॥4-18॥

ఇదం త్విదానీం గత ఏవ నిశ్చితం తేషామర్థే పాండవానాం యదాత్థ ।
తేనాద్య మన్యే నాసి హితో మమేతి కథం హి పుత్రం పాండవార్థే త్యజేయమ్॥ ॥4-19॥

అసంశయం తేఽపి మమైవ పుత్రాః దుర్యోధనస్తు మమ దేహాత్ ప్రసూతః ।
స్వం వై దేహం పరహేతోస్త్యజేత కో ను బ్రూయాత్ సమతామన్వవేక్ష్య ॥4-20॥

స మాం జిహ్మం విదుర సర్వం బ్రవీషి మానం చ తే ఽహమధికం ధారయామి ।
యథేచ్ఛకం గచ్ఛ వా తిష్ఠ వా త్వం సుసాంత్వ్యమానాప్యసతీ స్త్రీ జహాతి ॥4-21॥

వైశంపాయన ఉవాచ।

ఏతావదుక్త్వా ధృతరాష్ట్రోఽన్వపద్యద్ అంతర్వేశ్మ సహసోత్థాయ రాజన్।
నేదమస్తీత్యథ విదురో భాషమాణః సంప్రాద్రవద్ యత్ర పార్థా బభూవుః ॥4-22॥

ఇతి శ్రీమన్మహాభారతే వనపర్వణి అరణ్యపర్వణి
విదురవాక్యప్రత్యాఖ్యానే చతుర్థో ఽధ్యాయః ॥ 4 ॥

శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి వారి గోవిందనామావళి

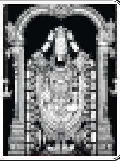

అథ క్షమాప్రార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయన్తాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రియఃకాన్తాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥